

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

FINANSDEPARTEMENTET	
22. OKT. 2007	
Saksnr.	06/4097-86
Arkivnr.	012

Vår ref. SEM/FJ/STT/gc

Deres ref. 06/4097 SØ

Dato 19. oktober 2007

Høring - NOU 2007: 8 En vurdering av Særavgiftene

LHL, Landsforeningen for hjerte- og lungesyke har gjennomgått NOU 2007: 8 En vurdering av Særavgiftene og har følgende innspill.

LHLs hovedsynspunkter

- LHL mener det er viktig med helse- og sosialrelaterte avgifter som virkemiddel for å bedre folkehelsen.
- LHL mener staten aktivt må bruke avgiftslettelser der man ser det kan stimulere til mer helsefremmende atferd.
- LHL mener at snusavgiften må økes på nivå med avgiften på røyketobakk.
- LHL støtter utvalget i at muligheten for å ta med seg tobakksvarer avgiftsfritt inn i landet fjernes og at tax free-handel med tobakksvarer avvikles.
- LHL støtter utvalgets forslag om å gradere sukkeravgiften slik at mat og drikke med høyt sukkerinnhold har høyere avgift enn produkter med lavt sukkerinnhold.
- LHL ber om at det gjøres et unntak for sukkeravgift for melkeerstatningsprodukter.

Helse- og sosialrelaterte avgifter – en generell kommentar

LHL er som pasientorganisasjon for hjerte- og lungesyke svært opptatt av alle virkemidler som kan forebygge hjerte- og lungesykdom. De fleste av de tiltak vi jobber for ligger utenfor særavgiftenes virkeområde, men vi anser særavgifter som et virkemiddel som i sammenheng med andre former for regulering og tiltak, vil virke i samme retning. Dette samspillet blir også omtalt i NOUen:

" I tillegg bør særavgifter sees i sammenheng med andre former for regulering slik at de underliggende problemene løses på en mest mulig effektiv, treffsikker og politisk akseptabel måte" (vedlegg 1).

Det blir også pekt på i vedlegg 1 at samfunnsøkonomiske kriterier ikke er tilstrekkelige for å vurdere særavgifter og reguleringstiltak. Så selv om NOUen tar for seg særavgifter

ut fra samfunnsøkonomisk teori, finnes det andre viktige og gyldige begrunnelser for å bruke særavgifter som virkemiddel. LHL mener det derfor er helt legitimt å bruke helse- og sosialrelaterte avgifter i større grad enn det som samfunnsøkonomiske teorier underbygger, og vi oppfordrer finansdepartementet i sitt videre arbeid med særavgiftene å gå utover en slikt noe snevert grunnlag.

LHL støtter grunntenkningen om at det er mest hensiktsmessig å gjennomføre tiltak på befolkningsnivå og ikke bare mot risikogrupper. Når det gjelder tobakk og usunn mat er det en skjevfordeling i helseatferd mellom ulike sosioøkonomiske grupper. På den måten vil de med mest sårbar økonomi og negativ helseatferd nås best gjennom en prisøkning på helseskadelige produkter. LHL mener at folkehelseeffekten dette får oppveier at noen grupper føler seg mer ”rammet” enn andre, men vi vil samtidig understreke at det også er viktig at staten aktivt bruker *avgiftslettelser* der man ser det kan stimulere til mer helsefremmende atferd.

Tobakksavgifter / snusavgiften

LHL betrakter økt tobakksavgift som et gyldig virkemiddel for å redusere bruken av tobakksprodukter, og vi støtter oss på atferdsforskning som viser at dette gir mindre etterspørsel i prissensitive grupper som ungdom.

LHL har både på egne vegne, og som medlem av organisasjonen Tobakksfritt, i en årrekke fremmet krav til statsbudsjett om at tobakksavgiften på røyketobakk bør økes, og i de siste årene har vi fokusert mest på snusavgiften. LHL er nå rimelig fornøyd med avgiftsnivået på sigaretter, og at rulletobakk og sigaretter avgiftslegges på likt nivå. Det er derfor positivt at utvalget ikke foreslår å redusere avgiften på røyketobakk.

LHL har inntatt et førevar-prinsipp når det gjelder snus og skadevirkningene det kan ha på folkehelsenivå. Trenden med bruk av snus går så raskt, spesielt i gruppen unge menn, at det kan kalles en epidemi. Utvalgets flertall virker ikke å ta innover seg at snusavgiften kan brukes til å demme opp for denne utviklingen. Utvalget vil vente til effekten av snusbruk spesielt blant unge, blir utredet nærmere. LHL mener at utvalget ikke har lyttet til råd fra bl.a. Sosial- og helsedirektoratet som sier at det haster med å settes inn tiltak for å stanse utbredelsen av snusbruk, spesielt blant unge. Studier viser at ungdom er en prissensitiv gruppe når det gjelder etterspørsel etter tobakk, og det kan antas at dette også gjelder kjøp av snus. Utvalget burde derfor brukt denne muligheten til å øke snusavgiften som et helsefremmende virkemiddel.

LHL støtter særmerkningen fra medlemmet Anne- Karin Kolstad som ønsker å heve snusavgiften med 10 kroner pr.100 gram. Det er i den sammenheng svært positivt at finansdepartementet i St.prp.1 (2007-2008) har tatt stilling i denne saken og foreslår en økning på snusavgiften på 10 % utover normal prisjustering. Vi regner derfor med at utvalgets flertallsinnstilling ikke blir tatt med videre i departementets forslag.

LHL vil understreke at den økningen mindretallet foreslår og som følges opp statsbudsjettet er et steg i riktig retning, men at det er langt igjen før snusavgiften er høy nok til virkelig å forebygge snusbruk. LHL mener at snus må avgiftsbelegges på nivå med sigaretter. LHL oppfordrer derfor finansdepartementet å følge opp St.prp.nr.1 (2007-2008) og foreslå en radikal økning i snusavgiften når særavgiftene skal legges fram som sak for Stortinget.

Tax free-handel av tobakksvarer

LHL viser til utvalgets drøftning og dokumentasjon av grense- og taxfree-handel av tobakksvarer. Vi ser bla. at røykere er sterkt overrepresentert blant grensehandlere i forhold til befolkningen for øvrig, og at tobakk er en viktig vare i grensehandelen. Undersøkelsen fra Sirius (Sirius 2002) som utvalget viser til på side 145, legger til grunn at tax free-handel av tobakk representerer størstedelen av det uregistrerte forbruket av tobakk i befolkning, og dermed også den største delen av grensehandelen.

Tax free-kvoten innebærer et unntak fra hovedregelen om at alle varer som innføres til Norge skal beskattes. Utvalget peker på at dette unntaket ikke kan begrunnes ut fra effektivitetshensyn. Man antar at samlet sett utgjør grensehandelen en forholdsvis liten andel av det samlede forbruket av tobakk i Norge.

Siden tobakksbruk har en sterk sammenheng med både hjerte- og lungesykdom mener LHL det ikke er helsemessig forsvarlig at staten, som har et ansvar for folkehelsen, opprettholder ordninger som stimulerer til kjøp av tobakk ved utenlandsreiser. Når myndighetene går inn for å avgiftsbelegge disse produktene i innenlandshandelen ut fra et forebyggingsperspektiv, mener LHL en naturlig konsekvens bør være å fjerne særordninger som fritar slike varer for avgift. LHL vil derfor støtte utvalgets flertall i sitt prinsipielle syn på tax free-handelen.

”Et flertall i utvalget anbefaler på prinsipielt grunnlag å fjerne muligheten for å ta med seg alkohol og tobakk avgiftsfritt som reisegods inn i landet, slik at all innførsel av alkohol og tobakk må fortolles. Flertallet anbefaler også at tax free-handel ved ankomst på lufthavn i Norge og særskilte dispensasjonsordninger for såkalte korte fergeruter mellom Norge og Sverige avvikes.”

LHL har i denne sammenhengen kun valgt å be om en oppheving av ordningen for tobakksvarer.

En generell avgift på sukker

LHL vil også vise til uttalelsen fra Kostforum når det gjelder sukkeravgiften. LHL er medlem i dette Forumet sammen med Diabetesforbundet, Kreftforeningen, Astma- og allergiforbundet og Nasjonalforeningen for folkehelsen. LHLs synspunkter samsvarer med innspill fra Kostforum.

LHL mener at sukkeravgiften må beholdes slik at sunne matvalg skal kunne være billigere enn de usunne. Vi støtter utvalgets forslag om å gradere sukkeravgiften slik at mat og drikke med høyt sukkerinnhold har høyere avgift enn produkter med lavt sukkerinnhold.

LHL tror en gradering av sukkeravgiften vil stimulere til at produsentene lager sunnere matvarer og at de "belønnes" for å redusere innholdet av sukker. Vi mener at det må brukes bevisste pris- og avgiftspolitiske tiltak for å redusere salget av sukkerholdige mat- og drikkevarer. En norsk studie fant at en økning i avgiftsnivået på 27 % (en fordobling av merverdi- og produksjonsavgiften) ville kunne halvere inntaket av brus blant dem med det høyeste forbruket (Gustavsen 2004). Pris er et universelt og sterkt strukturelt tiltak som virker på alle, men spesielt på de kjøpesvake gruppene og barnefamiliene. Dette er derfor også et målrettet tiltak for å redusere sosial ulikhet i helse.

Barn får i seg altfor mye sukker og spiser under halvparten av anbefalt mengde frukt og grønnsaker (Ungkost 2000). Høyt sukkerinntak har helsemessige konsekvenser som overvekt og fedme som igjen gir økt risiko for diabetes, kreft, astma og hjerte- og karsykdommer. (Vissher og Seidell 2001).

Unntak for melkeerstatningsprodukter

Omlag 5 % av Norges befolkning har en eller annen form for matallergi / matoverfølsomhet, og 25 % opplever at de har en unormal reaksjon på mat. (Arslan, Lind, Florvaag og Berstad 2004) Omlag halvparten av denne gruppen reagerer på melk. For svært mange av disse er melkeerstatningsprodukter (ris-/havre-/soyamelk) et godt alternativ. LHL mener det derfor er uheldig at melkeerstatningsprodukter er havnet i samme avgiftskategori som leskedrikker, noe som gjør produktene unødig kostbare. LHL ber derfor om at det må tas hensyn til de som ikke tåler vanlig melk, ved at melkeerstatningsprodukter unntas fra sukkeravgift.

Med vennlig hilsen
Landsforeningen
for hjerte- og lungesyke

Svein Erik Myrseth
Forbundsleder /s/

Frode Jahren
Fung. Generalsekr.